

General reporting format for the 2013-2018 report

0. Member State

GR

1. Main achievements under the Habitats Directive

1.1. Text in national language

Σε σχέση με την Οδηγία των Οικοτόπων, το δίκτυο Natura 2000 στη χώρα περιλαμβάνει 265 περιοχές (προτεινόμενους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας, Τόπους Κοινοτικής Σημασίας και Ειδικές Ζώνες Διατήρησης). Η ένταξη νέων περιοχών και η επικαιροποίηση του εθνικού καταλόγου θεσμοθετήθηκαν με την ΚΥΑ 50743 (ΦΕΚ Β' 4432/2017) «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000». Κατά την αναθεώρηση του καταλόγου, αυξήθηκε σε σημαντικό βαθμό το θαλάσσιο τμήμα του δικτύου Natura 2000 της χώρας (νέες περιοχές και επεκτάσεις υφιστάμενων στη θάλασσα). Ο Νόμος 3937/2011 ενσωμάτωσε τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 στο εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών, μέσω του ορισμού τους ως Περιοχών Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών και ειδικότερα ως Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ) και ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας. Συνολικά 239 περιοχές έχουν χαρακτηριστεί ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Νόμος 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/2011, άρθρο 9, παρ. 6). Γενικές διατάξεις για την προστασία και διατήρηση του δικτύου Natura 2000 και τύπων οικοτόπων προτεραιότητας ορίζονται στον εν λόγω νόμο. Επιπλέον, οι τύποι οικοτόπων προτεραιότητας αποτελούν περιοχές αποκλεισμού για τις εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως αιολικές εγκαταστάσεις, μικρά υδροηλεκτρικά έργα, εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης ηλιακής ενέργειας, σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Απόφαση 49828, ΦΕΚ 2464/Β/2008) καθώς και για βιομηχανικές δραστηριότητες, σύμφωνα με το αντίστοιχο πλαίσιο για τη βιομηχανία (Απόφαση 11508, ΦΕΚ 151/2009). Επισημαίνεται ότι τα λιβάδια Ποσειδωνίας εντός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 προστατεύονται από τις υδατοκαλλιέργειες (απαγορεύεται η εγκατάσταση και λειτουργία ιχθυοκαλλιεργειών σε λιβάδια ποσειδωνίας σύμφωνα με τον Νόμο 3937/2011) και από την αλιεία με συρόμενα εργαλεία (Απόφαση Αριθμ. 167378, ΦΕΚ 241/Δ/2007, και Απόφαση Αριθμ. 2886/142447, ΦΕΚ 105/Δ/2019). Επιπλέον, το Λιμενικό Σώμα εκτελεί περιπολίες στον θαλάσσιο χώρο για την προστασία από παράνομες δραστηριότητες και αντιμετωπίζει περιστατικά ρύπανσης υλοποιώντας σχέδια έκτακτης ανάγκης και χρησιμοποιώντας κατάλληλο εξοπλισμό. Επιπροσθέτως, περί τα ~900 km² των ΕΖΔ προστατεύονται από τη Δασική Νομοθεσία ως Εθνικοί Δρυμοί, Αισθητικά Δάση, Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης και Καταφύγια Άγριας Ζωής. Ακόμη, μικροί υγρότοποι προστατεύονται θεσμικά μέσω του Π.Δ. 229/2012 και του Ν. 142/2018 (άρθρο 58). Για το σύνολο του δικτύου Natura 2000, εκτός της περιοχής του Αγίου Όρους λόγω του ιδιαίτερου διοικητικού πλαισίου του, συστάθηκαν Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ), με βάση νέο θεσμικό πλαίσιο (Νόμος Αριθμ. 4519, ΦΕΚ 25/Α/2018). Συγκεκριμένα, ο Νόμος 4519/2018 α) επέκτεινε χωρικά την περιοχή αρμοδιότητας των 28 υφιστάμενων ΦΔΠΠ και μετονόμασε τους περισσότερους από αυτούς κατάλληλα και β) σύστησε 8 νέους ΦΔΠΠ για τις υπόλοιπες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 με ΦΔΠΠ υλοποιούνται δράσεις διατήρησης, διαχείρισης και επιστημονικής παρακολούθησης για είδη και οικοτόπους της Οδηγίας, δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης κοινού. Οι περισσότερες από τις δράσεις, και για μεγάλο χρονικό διάστημα, εκπονήθηκαν με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007 – 2013) και εθνικούς πόρους. Ανάλογες δράσεις χρηματοδότησε και το Πράσινο Ταμείο. Επίσης, κατά την περίοδο 2014-2020 έχουν υλοποιηθεί και συνεχίζονται να υλοποιούνται περίπου 70 έργα LIFE Nature and Biodiversity συνολικού προϋπολογισμού 100 εκ. ευρώ. Επιπλέον, η χρηματοδότηση μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών εκτιμάται σε 0,5 εκ. ευρώ ετησίως. Δράσεις για τις περιοχές του δικτύου Natura στις περιπτώσεις που η διατήρηση ή η βελτίωση της κατάστασης των υδάτων είναι σημαντική για την προστασία τους, περιλαμβάνονται στα θεσμοθετημένα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας (1η Αναθεώρηση, 2017). Επίσης, έχουν εγκριθεί (ΥΑ αριθμ. 142569, ΦΕΚ 4728/Β/2017) τα προγράμματα μέτρων για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα. Στα προγράμματα αυτά περιλαμβάνονται μέτρα προστασίας στοιχείων της βιοποικιλότητας που εμφανίζονται στα παραρτήματα I και II της Οδηγίας των Οικοτόπων (*Caretta caretta*, *Monachus monachus* κ.λπ.). Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, στα οποία περιλαμβάνονται οι λόχμες με σκληρόφυλλη βλάστηση, τα εύκρατα χέρσα εδάφη και λόχμες και οι χλωώδεις διαπλάσεις, προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία. Επί των εκτάσεων αυτών εφαρμόζεται αειφορική διαχείριση από τις δασικές υπηρεσίες, μέσω της εφαρμογής δασικών διαχειριστικών σχεδίων. Επισημαίνεται ότι κατά την περίοδο αναφοράς εκσυγχρονίστηκαν οι προδιαγραφές εκπόνησης των δασικών διαχειριστικών σχεδίων (ΥΑ Αριθμ. 166780/1619, ΦΕΚ 1420/Β/2018). Σε αυτά, κατά τη διατύπωση του σκοπού της δασοπονίας λαμβάνονται επίσης υπόψη οι στόχοι διατήρησης και προστασίας των προστατευόμενων περιοχών. Διατάξεις αειφορικής διαχείρισης περιλαμβάνονται στον νόμο για την προστασία των δασικών

General reporting format for the 2013-2018 report

οικοσυστημάτων (Νόμος 3208/2003, ΦΕΚ 303/Α/2003, όπως ισχύει). Κάθε χρόνο η Δασική Υπηρεσία υλοποιεί ειδικό πρόγραμμα πρόληψης λαθρούλοτομιών και πρόγραμμα δασοπροστασίας για όλη τη χώρα για να προστατευθούν αποτελεσματικά τα δάση και οι δασικές εκτάσεις από τους πάσης φύσεως κινδύνους που τα απειλούν και ειδικά από πυρκαγιές, καταπατήσεις, εκχερσώσεις, παράνομη θήρα κ.λπ. Τα τελευταία έτη, η Δασική Υπηρεσία εκπονεί πρόγραμμα οικοδόμησης συνεργασιών, ανάπτυξης δεξιοτήτων και ανταλλαγής καλών πρακτικών για τα δάση του δικτύου Natura 2000 στη χώρα (LIFE Forestlife, <http://forestlife.gr/>). Περαιτέρω, τον Νοέμβριο 2018 θεσμοθετήθηκε η Εθνική Στρατηγική για τα Δάση (ΥΑ Αριθμ. 170195/758, ΦΕΚ 5351/Β/2018). Εκεί, περιλαμβάνονται στόχοι και κατευθύνσεις δράσεων για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στα δάση γενικά και στις προστατευόμενες περιοχές ειδικότερα. Επισημαίνεται ότι κατά την περίοδο αναφοράς, η συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών με επιστημονικούς φορείς, ΜΚΟ κ.λπ., απέδωσε σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση τριών Στρατηγικών με άμεση ή λιγότερο άμεση σχέση με την Οδηγία των Οικοτόπων, ήτοι: α) την Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα (ΥΑ Αριθμ. 40332, ΦΕΚ 2383/Β/2014), β) την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (2015, βλ. κεφ. 2.4. βιοποικιλότητα και οικοσυστήματα, <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=CoyXhegNBHQ%3D&tabid=232&language=el-GR>) και γ) την ανωτέρω αναφερόμενη Εθνική Στρατηγική για τα Δάση. Επιπροσθέτως, αρκετές δράσεις διαχείρισης και αποκατάστασης εκπονούνται από άλλους φορείς, όπως ΜΚΟ, ινστιτούτα, πανεπιστήμια, κ.λπ. με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση (π.χ. LIFE, INTERREG, ΕΕΑ). Παραδείγματα αποτελούν δράσεις αποκατάστασης των δασών με κέδρους (*9562) στις Πρέσπες, δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών συνύπαρξης ανθρώπου- καφέ αρκούδας (*) στον Δήμο Αμυνταίου, δράσεις διατήρησης της μεσογειακής φώκιας (*) στις Κυκλάδες κ.λπ. Τέλος, μεγάλη σημασία έχει η έναρξη του νέου έργου LIFE-IP 4 NATURA, που είναι το πρώτο ολοκληρωμένο έργο Life (Life Integrated Project – LIFE IP) στη χώρα, με κύριο σκοπό την υλοποίηση εύρους δράσεων του Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας 2014-2020 για το δίκτυο Natura 2000 και περίοδο υλοποίησης 2018-2025 (www.edozoume.gr). Σε ό,τι αφορά τη γνώση του κοινού σε θέματα βιοποικιλότητας, επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα πανελλαδικής έρευνας που πραγματοποίησε για λογαριασμό του έργου LIFE-IP 4 NATURA η εταιρία δημοσκοπήσεων Marc δείχνουν ότι το 91,1% των ερωτηθέντων εκτιμά ότι η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και η εξαφάνιση ειδών ζώων και φυτών συνιστούν πλέον πραγματική απειλή, ποσοστό το οποίο ενισχύεται στο 95% στις ηλικίες 17-24 ετών. Επίσης, 2 στους 3 Έλληνες πολίτες απάντησαν πως έχουν ακούσει για το δίκτυο Natura 2000, ωστόσο μόλις 1 στους 3 γνωρίζει τη σημασία του για την προστασία της ελληνικής φύσης (<http://edozoume.gr/wp-content/uploads/2018/11/WWF-NATURA-2000-FINAL.pdf>).

1.2. Translation into English

With regard to the Habitats Directive, the Natura 2000 network comprises 265 sites (pSCIs, SCIs and SACs). The national list of sites has recently been updated with the inclusion of new sites and the enlargement of existing ones (Joint Ministerial Decision 50743, Official Journal 4432/B/2017). With this update, the marine part of the network has considerably increased in the country. By Law 3937/2011, the Natura 2000 sites have been integrated in the national system of protected areas, as Special Areas of Conservation and Special Protection Areas. In total, 239 areas have been designated as SACs by this law. General regulations aiming to protect and conserve the N2K network have been set in the same act (art. 8 of Law 3937/2011). Moreover, driving vehicles off the road is prohibited in areas that host priority habitat types, or are considered as ecologically vulnerable (e.g. seasonal wetlands, sand dunes, streams, pastures, forests) (art. 13, par. 4 of Law no 3937/2011). Priority habitats are safeguarded from installations of renewable resources, i.e. wind farms, solar panels, small dams etc. according to the respective spatial planning instrument (Decision no 49828, Official Journal 2464/B/2008) and from industrial infrastructure, including extraction (Decision no 11508, Official Journal 151/2009). Especially with regard to Posidonia beds within N2K sites, fish trawling is prohibited (Ministerial Decision no 167378, Official Journal 241/D/2007, Ministerial Decision no 2886/142447, Official Journal 105/D/2019). Pisciculture is also prohibited over Posidonia beds within N2K sites (Law no 3937/2011). Moreover, the Coast Guard of the Ministry of Mercantile Marine patrols the marine area against illegal activities and addresses potential pollution incidents, for which there are contingency plans and equipment available. Around ~900 km² of SACs are legally protected by forest legislation (National Forests, Aesthetic Forests, Wildlife Refuges, Protected Monuments). Moreover, small wetlands are benefited from Presidential Decree no 229/2012 and Law 142/2018 (article 58). Management Authorities (MA) for all N2K sites are in place (with the exception of The Holy Mountain – Agio Oros, due to its special administrative status), according to recent legislation (Law 4519, Official Journal 25/A/2018). In particular, by this law a) the area of jurisdiction of already operating 28 MA has considerably expanded and b) 8 new MA have been established. For N2K sites, conservation, management and monitoring activities for habitats and species of the Habitat Directive are implemented, together with

General reporting format for the 2013-2018 report

information and public awareness activities. Most of these activities, and for an extended period of time during the reporting period, were co-funded by the European Fund for Regional Development and national funds. Similar actions were financed by the Green Fund. Moreover, about 70 Life Nature and Biodiversity projects of around 100 million euros have been or are being implemented during 2014 – 2020. Private funding is estimated around 0.5 million euros annually. Management measures for N2K sites, in cases where the maintenance or improvement of the status of water is an important factor in their protection, are defined in the approved River Basin Management Plans (1st review and update, Ministerial Decisions published in 2017). Furthermore, the programmes of measures for the attainment or maintenance of good environmental status of marine waters have also been approved (Ministerial Decision 142569, Official Journal 4728/B/2017). Therein, measures to protect marine biodiversity elements, also included in annexes to the Habitats Directive, are defined (for *Caretta caretta*, *Monachus monachus*, etc). Forests and forested areas, including sclerophyllous scrub, grasslands, temperate heath and scrub, are protected by forest legislation and are sustainably managed by Forest Services, through the application of forest management plans. It is noted that during the reporting period, the specifications of forest management plans have been modernized (Ministerial Decision no 166780/1619, Official Journal 1420/B/2018); among others, in the context of forestry objective setting, conservation objectives of protected areas are taken into consideration. Provisions for sustainable forest management are included in Law 3208/2003 (Official Journal 303/A/2003, as it applies). Moreover, Forest Services apply each year a specific program to combat illegal loggings and to address threats from fires, encroachments, land clearings, illegal hunting, etc. During the last years, the Forest Service implements, through a LIFE project (<http://forestlife.gr/en/>), activities to build cooperation, develop skills and exchange good practices for N2K forests in the country. Furthermore, in November 2018, the Ministry of Environment legislated the National Forest Strategy (Ministerial Decision 170195/758, Official Journal 5351/B/2018). It contains, among others, targets and priorities for action for forest biodiversity in general and for forest protected areas in particular. It is also noted that during the reporting period, the improved cooperation between authorities, research institutes, NGOs and other interest groups has led to the adoption of three Strategies, directly, or indirectly related to the objectives of the Habitat Directive, i.e. a) the National Biodiversity Strategy and Action Plan (Ministerial Decision 40332, Official Journal 2383/B/2014), b) the National Strategy for Adaptation to Climate Change (2015, chapter 2.4. biodiversity and ecosystems, <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=CoyXhegNBHQ%3D&tabid=232&language=el-GR> in greek) and c) the above mentioned National Forest Strategy. Several management and restoration activities have been also undertaken by other actors, such as NGOs, institutes, public administration, universities. These have been benefited from EU funding such as LIFE, INTERREG and EEA grants. Examples are the restoration of juniper forests (*9562) in Prespes, actions for the improvement of the co-existence between humans and the brown bear (*), conservation actions for the monk seal (*) in the Cyclades, etc.

Finally, great importance is attributed to the start of a new LIFE IP project 4 Natura “Integrated actions for the conservation and management of Natura 2000 sites, species, habitats and ecosystems in Greece”, which is the first integrated life project for Greece. It aims to implement a range of measures of the Priority Action Framework for the period 2014-2020 for the Natura 2000 network. Its implementing period is 2018-2025 (www.edozoume.gr). With regard to public awareness in biodiversity issues, it is noted that according to a nationwide survey that was undertaken in the context of the LIFE IP project by the opinion poll company Marc, 91.1% of those asked, consider that nature degradation and the extinction of animals and plants are a real threat; this percentage comes to 95% for ages 17-24. Further, 2 in 3 Greeks responded that they have heard of the Natura 2000 network, although, only 1 in 3 knows its significance for nature protection in Greece (<http://edozoume.gr/wp-content/uploads/2018/11/WWF-NATURA-2000-FINAL.pdf> in greek).

2. General information sources on the implementation of the Habitats Directive – links to information sources of the Member State

2.1 General information on the Habitats Directive

The site of the Ministry of Environment contains information on the legislation transposing the Habitats Directive: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=236&language=el-GR>, on the Natura 2000 network: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=432&language=el-GR>, on the Management Bodies of Natura 2000 sites: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=434&language=el-GR>, on the Natura 2000 National Committee: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=764&language=el-GR>, on relevant studies, including the PAF and the results from monitoring: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=539&language=el-GR>

General reporting format for the 2013-2018 report

2.2 Information on the network of pSCIs, SCIs and SACs

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=432&language=el-GR>

2.3 Monitoring schemes (Art 11)

The Ministry of Environment is responsible for monitoring.

2.4 Protection of species (Art 12-16)

Species are protected according to legislation, including Presidential Decree 67/1981 and law 3937/2011. The Ministry of Environment, including the Forest Service, is the competent authority.

2.5 Impact of measures referred to in the Art. 6.1 on the conservation status of Annex I habitats and Annex II species (Art. 17.1)

Links to general information on the implementation of conservation measures within the Natura 2000 sites and their impact on conservation status are given in the internet sites of each individual management body of Natura 2000 sites. A general overview of the monitoring project is given in the site of the Ministry of Environment:

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=889&language=el-GR>. The conservation status of each habitat type and species for the reporting period 2006-2012 (factsheets and maps) are provided in the Biodiversity Platform:

<http://www.biodiversity-info.gr/index.php/el/national-reports/habitat-dir-reports/3i-ekthesi-odigias92-43-eok/entypa-anaforas-xartes>

2.6 Transposition of the Directive (legal texts)

Joint Ministerial Decision 33318/3028/11-12-1998 (Official Journal 1289/B/28-12-1998), as amended by the Joint Ministerial Decision 14849/853/E103/4-4-2008 (Official Journal 645/b/11-04-2008)

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=236&language=el-GR>

3. Natura 2000 (pSCIs, SCIs & SACs) - site designation (Art. 4)

Natura 2000 (pSCIs, SCIs SACs)	pSCIs, SCIs, SACs		SACs only	
	a) Number of pSCIs, SCIs, SACs	b) Surface area of pSCIs, SCIs, SACs	c) Number of SACs	d) Surface Area of SACs
3.1 All sites	265	39436	239	30793
3.2 Terrestrial area of sites (excluding marine areas)		22404		22284
3.3 Marine sites	114	17032	93	8509
3.4 Date of database used	02-03-2018			

4. Set of conservation measures and management plans for Natura 2000 sites (SACs) (Art. 6(1))

General reporting format for the 2013-2018 report

	a) Number of SACs	b) Proportion (% area) of the SACs network
4.1 Necessary conservation measures have been established according to Art.6(1) and are applied	13	15,83
4.2 Conservation measures have been set out in a comprehensive management plan or a similar instrument	3	1,2

5. Measures taken in relation to approval of plans & projects (Art. 6.4)

6. Measures taken to ensure coherence of the Natura 2000 Network (Art. 10)

In certain regions, legislation is in place to protect wetlands, inter alia as stepping stones for Natura 2000 sites. In particular, a Presidential Decree is in place (no 229/2012), to protect and highlight the values of small island wetlands and also Law 4559/2018 (article 58) protects wetlands in the Attica region (15 wetlands). In total, 395 very small or larger wetlands are protected from activities such as building, draining, filling up, excavations etc. The above instruments add up to existing legislation (article 57 of Law 2639/1998), by which wildlife refuges are established. These refuges enhance the connectivity of the Natura 2000 network, since certain activities that undermine the ability of habitats and species to expand and migrate are prohibited, such as destruction of natural vegetation, inclusion in town planning, drainage etc.

7. Reintroduction of Annex IV species (Art 22.a)